

25006, м. Кропивницький, вул. Архітектора Пауценка, 69
тел: +38 (0522) 24-44-50
email: kdka.kr@ukr.net, веб-сайт: www.kdka.kr.ua

69 Architect Pauchenko Street, Kropivnitsky, 25006 Ukraine
phone: +38 (0522) 24-44-50
email: kdka.kr@ukr.net, web-site: www.kdka.kr.ua

РІШЕННЯ № 21

«Про відмову в порушенні дисциплінарної справи»

21 червня 2024 року

м. Кропивницький

Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури Кіровоградської області у складі дисциплінарної палати - голови палати Квашука О.Д., членів палати Бірюкова А.О., Бравермана В.О., Ковальова Ю.В., Кричуна Ю.А., Майнард Н.О., Шолух С.Г., розглянувши у відкритому засіданні матеріали перевірки за скаргою **ОСОБА_1**, який діє від імені відокремленого підрозділу громадської організації “Спілка вірмен України” Кіровоградської області, на поведінку адвоката **ОСОБА_2** (свідectво про право на заняття адвокатською діяльністю № <...> від <...>, видане на підставі рішення Кіровоградської кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури № <...> від <...>), -

ВСТАНОВИЛА:

03.05.2024 **ОСОБА_1**, діючи від імені відокремленого підрозділу громадської організації “Спілка вірмен України” Кіровоградської області, звернувся до КДКА Кіровоградської області зі скаргою на дії адвоката **ОСОБА_2**.

I. Зміст скарги

Протягом останніх місяців у соціальних мережах шириться відео за участю адвоката **ОСОБА_2**, який у своїх висловлюваннях і припущеннях на адресу прокурора Кіровоградської обласної прокуратури **ОСОБА_3**, розпалює міжнародну ворожнечу.

Скаржник також стверджує, що висловлювання адвоката містять агресивне емоційне забарвлення та свідоме поширення інформації такого змісту, що може негативно позначитися на сталих міжетнічних взаємовідносинах у регіоні та в країні, ускладнити процеси інтеграції України до європейського співтовариства, яке приділяє значну увагу реформуванню законодавства про національні меншини.

Автор скарги просить роз'яснити адвокату неприпустимість подібних дій і притягнути його до дисциплінарної відповідальності.

II. Позиція адвоката

Адвокат вважає подану скаргу засобом тиску на адвоката у зв'язку із його професійною діяльністю.

Пояснив, що його клієнт, **ОСОБА_4**, є етнічним азербайджанцем, громадянином Азербайджанської республіки, що має посвідку на постійне проживання в Україні.

У грудні 2021 року **ОСОБА_4** створена громадська організація «Міжнародна асоціація націй», основною метою діяльності якої, з початку повномасштабного вторгнення РФ, стало сприяння біженцям, лікарням і допомога Збройним Силам України.

За час повномасштабного вторгнення громадська організація активно передала ЗСУ 4 автомобіля, більше 50 т гуманітарних вантажів, десятки безпілотних дронів, медикаменти, при цьому, **ОСОБА_4** особисто доставляв вантажі в прифронтову зону.

Зі слів клієнта адвокату стало відомо, що 27.02.2024 близько 16 год. в приміщенні офісу за адресою: <...>, <...>, м. Кропивницький на **ОСОБА_4** увірвались 5 працівників СБУ, поклали його обличчям на підлогу і, тримаючи за руки, завдали руками і ногами близько 20 ударів по спині, після чого поставили **ОСОБА_4** на коліна перед прокурором **ОСОБА_3**, тягали за волосся, шию і вухо, спричиняючи різкий біль, спричинивши численні тілесні ушкодження, у тому числі забій правої нирки і сечового міхура та правого плеча і кісті, після чого вимагали передати їм 5 млн.грн., погрожували розправою над його сім'єю. У побитті і вимаганні брав участь прокурор Кіровоградської обласної прокуратури **ОСОБА_3**, який за національністю є етнічним вірменином і який повідомив **ОСОБА_4**, що головний прокурор не бажає його бачити у місті і він повинен виїхати з України.

Обшук було проведено в кримінальному провадженні № 22023120000000123 під надуманим приводом того, що як зазначив прокурор **ОСОБА_3**, етнічні азербайджанці, об'єднавшись в громадську організацію, перешкоджають Збройним Силам України.

Після тортур в офісі і квартирі клієнта було проведено обшуки.

27.02.2024 адвокатом було укладено договір про надання професійної правничої допомоги **ОСОБА_4**. При прибутті на обшук ним зафіксовано, що до клієнта було застосоване фізичне насильство.

28.02.2024 року **ОСОБА_4** зафіксував побої та двічі подавав заяву про кримінальне правопорушення, однак працівники поліції та обласної прокуратури приховували злочини правоохоронців та не розпочали досудове розслідування.

Ухвалою слідчого судді Ленінського районного суду м. Кіровограда від

19.03.2024 року прокурора Кіровоградської обласної прокуратури було зобов'язано внести відомості кримінальне правопорушення за заявою **ОСОБА_4** від 04.03.2024.

На підставі ухвали слідчого судді Кіровоградська обласна прокуратура внесла до ЄРДР за № 42024120000000054 відомості про вчинений працівниками СБУ злочин, однак причетність прокурора **ОСОБА_3** приховується.

За інформацією адвоката, за ініціативою прокурора **ОСОБА_3** негласні слідчі (розшукові) дії проводилися виключно відносно етнічних азербайджанців, що пізніше використовувалось для обшуків та тиску.

За клопотанням прокурора **ОСОБА_3** ухвалою слідчої судді Ленінського районного суду м. Кіровограда було накладено безпідставний арешт на майно дружини **ОСОБА_4**, який був скасований Кропивницьким апеляційним судом.

Ухвали слідчих суддів містять посилання на пояснення різних осіб про незаконну діяльність прокурора **ОСОБА_3** на ґрунті неприязні до азербайджанців.

З погляду адвоката, процесуальні документи, підписані прокурором **ОСОБА_3**, його дії, приховування злочинів вказують на те, що він діє, зокрема, на основі неприязні до іншої національності. Злочини, вчинені прокурором **ОСОБА_3** і працівниками СБУ, активно приховуються працівниками правоохоронних органів.

Єдиним засобом змусити працівників прокуратури і ДБР проводити досудове розслідування є звернення до засобів масової інформації.

Відтак, з метою надання розголосу злочинам працівників СБУ і прокурора **ОСОБА_3**, які вчинені на ґрунті національної нетерпимості, **ОСОБА_4** звернувся до засобів масової інформації.

ОСОБА_4 і адвокат, як представник потерпілого в кримінальному провадженні №42024120000000054 та захисник в кримінальному провадженні № 22023120000000123, надали інтерв'ю Суспільному телебаченню, яке **ОСОБА_4** поширив у соціальних мережах. 09.03.2024 **ОСОБА_4** звернувся до Генерального прокурора і Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини зі скаргами, у яких просив перевірити діяльність прокурора **ОСОБА_3** та керівника Кіровоградської обласної прокуратури у зв'язку з перешкоджанням ними розслідуванню вчинених злочинів.

Адвокат вважає, що скаргник ототожнює адвоката з клієнтом і вимагає заборонити висловлювати свою думку, здійснює тиск у зв'язку зі здійсненням адвокатської діяльності.

На підтвердження своїх доводів надав копії документів (заяви про вчинення злочину, медичні документи стосовно **ОСОБА_4**, скарг, ухвали слідчого судді від 19.03.2024, витягу із ЄРДР у кримінальному провадженні № 42024120000000054 від 28.03.2024, письмові пояснення членів громадської організації “<...>” **ОСОБА_5**, **ОСОБА_6** про здійснення **ОСОБА_4** благодійної діяльності стосовно підрозділів ЗСУ, медичних закладів, дитячих будинків тощо, подяки від підрозділів ЗСУ (ОМБР імені генерала хорунжого Марка Безручка),

Знам'янського дитячого будинку-інтернату та інших установ у зв'язку із наданням благодійної допомоги, інші документи).

III. Усні пояснення учасників провадження

Скарга розглядалася на засіданні палати із повідомленням адвоката та особи, яка ініціювала питання його дисциплінарної відповідальності, про дату, час та місце засідання.

У засіданні палати взяли участь адвокат **ОСОБА_2** та його представник — адвокат **ОСОБА_7** (ордер ВА № 1079214 від 21.06.2024).

Адвокат ОСОБА_2 зазначив, що 27.02.2024 зателефонував його клієнт **ОСОБА_4**, який є етнічним азербайджанцем, і повідомив, що в його офісі відбуваються незрозумілі події з участю правоохоронних органів. Приїхавши на місце, адвокат виявив, що клієнт мав явні ознаки побиття, що підтвердилося і його розповіддю: працівники СБУ його били, ставили на коліна, принижували, вимагали кошти. Також був присутній працівник обласної прокуратури **ОСОБА_3**, оперативні працівники СБУ та інші особи. Адвокатом було зафіксовано видимі ознаки побиття. Зі слів **ОСОБА_4**, **ОСОБА_3** повідомляв йому, що головний прокурор бажає щоб він виїхав з України.

На другий день **ОСОБА_4** був госпіталізований з численними травмами забиття внутрішніх органів.

Коли адвокат ознайомився з ухвалою суду, то побачив, що прокурор **ОСОБА_3** організував НСРД виключно стосовно громадян Азербайджану, що вказує на те, що посадова особа правоохоронного органу виражає свою національну неприязнь до громадян іншої національності в своїй роботі. Відеозапис, який наданий до скарги, є частиною сюжету, зробленого кореспондентами “Суспільного телебачення”. На відео поряд із адвокатом стояв **ОСОБА_4**. Адвокат розповів, що працівники СБУ ставили клієнта на коліна перед прокурором вірменської національності, вимагали кошти, застосовували фізичне насильство. Фактично адвокат озвучив обставини, які були повідомлені йому клієнтом та з його слів. Ролик в інтернет-ресурси виклав, вірогідно, **ОСОБА_4**, який викладає багато роликів, які стосуються дотичних до цієї події обставин.

Представник, адвокат ОСОБА_7, звернув увагу на те, що інформація, повідомлена **ОСОБА_2**, неодноразово була предметом дослідження в суді, зокрема, під час розгляду клопотання прокурора про накладення арешту на майно дружини **ОСОБА_4** та в апеляційному суді – під час оскарження.

Вважає, що підстав для порушення дисциплінарної справи немає.

IV. Мотиви й висновки дисциплінарної палати

1. Автор скарги зазначає про те, що адвокат допустив висловлювання, поширені в соціальних мережах, які стосуються прокурора Кіровоградської

обласної прокуратури **ОСОБА_3**, що розпалює міжнаціональну ворожнечу, має ознаки прояву ксенофобії.

Скарга не містить текстуальної інформації про конкретний зміст висловлювань, які є предметом оскарження, місце, дату та час, спосіб їх поширення, URL-адреси тощо.

Разом із тим, скаржник зазначає, що поширювані у соціальних мережах висловлювання адвоката **ОСОБА_2** підтверджуються відомостями, які містяться у файлах на флеш-накопичувачі, доданому до скарги.

2. Дослідженням додатків до скарги встановлено наступне.

На флеш-накопичувачі збережено два файли у форматі “mp.4” із назвами: “VID-20240311-WA0040” та “VID-20240311-WA0041”.

Файл “VID-20240311-WA0040” містить запис відеоролику, завантаженого із соціального застосунку “TikTok”, що відтворюється на сторінці користувача “<...>”.

На відео загальною тривалістю 2 хвилини 46 секунд, на часовому проміжку 00:00 — 01:58 зафіксовано коментар адвоката **ОСОБА_2**, у форматі інтерв'ю, наданий у присутності його клієнта — **ОСОБА_4**.

Адвокат зазначає про те, що працівники СБУ застосували фізичну силу до його клієнта, нанесли тілесні ушкодження, вимагали надання ним неправомірної вигоди у розмірі 5 млн. грн.

Також вказує на те, що одним із присутніх був прокурор — особа “вірменської національності”, який повідомив **ОСОБА_4**, що “головний прокурор” не хоче бачити його в місті та що він має залишити територію країни.

Адвокат також висловив думку про те, що дії правоохоронці мають не лише корупційний, але і етнічно зумовлений характер. Зазначив, що у процесуальних документах прокурор “вірменської національності” посилається на видуману фавулу про те, що **ОСОБА_4** нібито створив організовану групу, яка протидіє ЗСУ, виключно із вихідців Азербайджану. Цих осіб викликають на допити, знущаються над ними, вручають по п'ять повісток. Адвокат вважає, що усі дії підрозділу СБУ спрямовані не на виконання завдань кримінального провадження, а на знуцання над особами за етнічними ознаками.

Файл “VID-20240311-WA0041” містить запис відеоролику із “TikTok”, що відтворюється на сторінці користувача “<...>”, на якому **ОСОБА_4** повідомляє про обставини дій співробітників СБУ щодо нього 27.02.2024, побиття, вимагання з нього 5 млн. грн., вказує на те, що після його побиття прокурор “кавказької зовнішності” — **ОСОБА_3** зазначив йому, що “головний прокурор” не хоче “бачити” його в місті та в Україні. Також **ОСОБА_4** вказує, що “вірменська діаспора ініціювала та проспонсорувала головне управління СБУ, щоб приборати та налякати самого активного патріота тюркського світу”. Висловлювань адвоката **ОСОБА_2** даний відеоролик не містить.

3. Відповідно до частини першої статті 33 Закону України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність” (далі - “Закон № 5076-VI”) адвоката може бути

притягнуто до дисциплінарної відповідальності у порядку дисциплінарного провадження з підстав, передбачених цим Законом.

Дисциплінарним проступком адвоката є: порушення вимог несумісності, порушення присяги адвоката або правил адвокатської етики, розголошення адвокатської таємниці або вчинення дій, що призвели до її розголошення, невиконання або неналежне виконання своїх професійних обов'язків, невиконання рішень органів адвокатського самоврядування, порушення інших обов'язків адвоката, передбачених законом (частина друга статті 34 Закону №5076-VI).

Згідно із частиною першою статті 36 Закону № 5076-VI право на звернення до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури із заявою (скаргою) щодо поведінки адвоката, яка може бути підставою для дисциплінарної відповідальності, має кожен, кому відомі факти такої поведінки.

Дисциплінарне провадження - процедура розгляду письмової скарги, яка містить відомості про наявність у діях адвоката ознак дисциплінарного проступку (частина друга статті 33 Закону 5076-VI).

Підставою до порушення дисциплінарної справи є відомості, які вказують на ознаки дисциплінарного проступку адвоката.

4. Як стверджує автор скарги, адвокат **ОСОБА_2** допустив некоректні публічні висловлювання, які поширюються в соціальних мережах, стосовно прокурора Кіровоградської обласної прокуратури, які, з погляду скаржника, спрямовані на розпалювання міжнаціональної ворожнечі.

Отож скаржник ставить питання про використання адвокатом в адвокатській діяльності незаконних та неетичних засобів.

Вирішуючи це питання під кутом зору нормативних засад адвокатської діяльності, палата урахує обставини надання правничої допомоги, інші чинники, які впливають на оцінку дій адвоката, зміст використаних висловлювань, і у своїх висновках виходить із наступного.

5. Відповідно до статті 131² Конституції України для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура.

Згідно із частиною першою статті 2 Закону № 5076-VI адвокатура України - недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом.

Адвокатська діяльність - незалежна професійна діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту; представництво - вид адвокатської діяльності, що полягає в забезпеченні реалізації прав і обов'язків клієнта в цивільному, господарському, адміністративному та конституційному судочинстві, в інших державних органах, перед фізичними та юридичними особами, прав і обов'язків потерпілого під час розгляду справ про адміністративні правопорушення, а також прав і обов'язків

потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача у кримінальному провадженні (стаття 1 Закону № 5076-VI).

Адвокатська діяльність здійснюється на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів (частина перша статті 4 Закону № 5076-VI).

Згідно із частиною першою статті 21 Закону № 5076-VI під час здійснення адвокатської діяльності адвокат зобов'язаний дотримуватися присяги та правил адвокатської етики, виконувати інші обов'язки, передбачені законодавством та договором про надання правничої допомоги.

6. Відповідно до частин частинами першої, другої статті 6 Правил адвокатської етики, затверджених Звітно-виборчим З'їздом адвокатів України 09.06.2017 (далі — “Правила адвокатської етики” або “ПАЕ”) специфіка цілей і завдань адвокатури вимагає як необхідної умови належного здійснення адвокатської діяльності максимальної незалежності адвоката у виконанні своїх професійних прав і обов'язків, що передбачає його свободу від будь-якого зовнішнього впливу, тиску чи втручання в його діяльність з надання професійної правничої (правової) допомоги, здійснення захисту або представництва клієнта, зокрема з боку державних органів, політичних партій, інших адвокатів тощо, а також від впливу своїх особистих інтересів.

З метою дотримання цього принципу в своїй професійній діяльності адвокат зобов'язаний протистояти будь-яким спробам посягання на його незалежність, бути мужнім і принциповим у виконанні своїх професійних обов'язків, відстоюванні професійних прав, гарантій адвокатської діяльності та їх ефективному використанні в інтересах клієнта.

Відповідно до частини першої статті 14 ПАЕ адвокат надає правничу допомогу відповідно до законодавства України про адвокатуру та адвокатську діяльність на підставі договору про надання правничої допомоги.

Частина перша статті 8 Правил адвокатської етики визначає, що у межах дотримання принципу законності адвокат зобов'язаний у своїй професійній діяльності виходити із переваги інтересів клієнта.

7. Палата бере до уваги пояснення адвоката **ОСОБА_2** про те, що привернення уваги громадськості, зокрема, шляхом надання інформації у ЗМІ, було вимушеним способом захисту прав та інтересів клієнта, його безпеки - в умовах протиправної поведінки стосовно підзахисного та приховування злочинів, що були вчинені правоохоронцями, з боку державного органу, який здійснює нагляд за законністю провадження.

Відтак, адвокат вважає, що висвітлення у засобах масової інформації питань, що мають суспільних інтерес, їх громадський розголос є одним із способів відстоювання інтересів клієнта із урахуванням специфіки конкретної ситуації надання правничої допомоги.

Відповідно до частини першої статті 20 Закону № 5076-VI під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право вчиняти будь-які дії, не

заборонені законом, правилами адвокатської етики та договором про надання правничої допомоги, необхідні для належного виконання договору.

Частиною першою статті 47 КПК України передбачено, що захисник зобов'язаний використовувати засоби захисту, передбачені цим Кодексом та іншими законами України, з метою забезпечення дотримання прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого та з'ясування обставин, які спростовують підозру чи обвинувачення, пом'якшують чи виключають кримінальну відповідальність підозрюваного, обвинуваченого.

За вимогами статті 6 ПАЕ адвокат є незалежним у здійсненні своєї професійної діяльності, відтак втручання в обрані ним способи здійснення захисту клієнта, у межах принципу законності (статті 7, 25 ПАЕ), є недопустимими.

8. Як убачається із матеріалів перевірки, **ОСОБА_4** неодноразово ініціював початок досудового розслідування з приводу відомостей про перевищення влади співробітниками СБУ та завдання йому тілесних ушкоджень.

У березні 2024 року він звернувся до слідчого судді Ленінського районного суду міста Кіровограда зі скаргою на бездіяльність прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР.

Ухвалою від 19.03.2024 у справі № 405/1491/24 слідчий суддя зобов'язав прокурора Кіровоградської обласної прокуратури внести відомості до ЄРДР за заявою **ОСОБА_4**.

Відомості про дії прокурора **ОСОБА_3** неодноразово стверджувалися **ОСОБА_4** під час розгляду судових справ та були предметом його скарг.

Так, під час розгляду скарги на бездіяльність прокуратури, **ОСОБА_4**, зокрема, зазначив, що однією зі службових осіб прокуратури є прокурор **ОСОБА_3**, який вимагав кошти та посилався у розмові на прокурора області, пропонуючи йому навіть покинути країну.

Вказані відомості **ОСОБА_4** зазначає також у скаргах на адресу Генерального прокурора від 09.03.2024 та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Крім того, у скаргах та своїх зверненнях через соціальні мережі він зазначає про те, що дії співробітників СБУ та прокурора **ОСОБА_3** мають мотиви етнічної неприязні, а звернення до обласної прокуратури, яка приховує злочини правоохоронців, є неефективними.

9. Палатою також було встановлено, що використане адвокатом під час коментаря ЗМІ висловлювання “прокурор вірменської національності” не ідентифікує особу, яка є об'єктом судження.

Разом із тим, взято до уваги і те, що у доктринальному розумінні та в аспекті вимог чинного законодавства (зокрема, ст. 161 КК України), розпалювання національної ворожнечі та ненависті є діями особи, здійсненими з метою поширення в суспільстві чи його окремих групах поглядів, ідеології, що ґрунтуються на відкрито виражених, агресивних почуттях ворожості до людей за

ознаками національності та/або викликають зневагу до таких людей, їх національної культури, віри тощо.

Аналіз коментаря адвоката засвідчує, що вказівка на національність службової особи зроблена в контексті тверджень про ймовірність етнічно вмотивованої поведінки правоохоронців, спрямованої проти клієнта та інших осіб, які мають азербайджанську національність.

Палата дійшла переконання про відсутність у висловлюваннях адвоката ознак проявів ксенофобії, суджень, що зачіпають міжетнічні взаємовідносини, або ґрунтуються на почуттях ворожості, ненависті тощо за ознаками належності до національності чи групи людей.

Здійснивши змістовний та контекстуальний аналіз оскаржуваних висловлювань, проаналізувавши у межах своєї компетенції сукупність обставин, які мають значення для оцінки дій адвоката, палата не встановила ознак порушення ним вимог законодавства чи використання неетичних засобів ведення професійної правничої діяльності.

У діях адвоката відсутній склад дисциплінарного проступку.

10. Відповідно до частини другої статті 36 Закону № 5076-VI дисциплінарну справу стосовно адвоката не може бути порушено за заявою (скаргою), що не містить відомостей про наявність ознак дисциплінарного проступку адвоката.

Не допускається зловживання правом на звернення до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, у тому числі ініціювання питання про дисциплінарну відповідальність адвоката без достатніх підстав, і використання зазначеного права як засобу тиску на адвоката у зв'язку із здійсненням ним адвокатської діяльності.

Беручи до уваги, що суттєві для ухвалення остаточного рішення обставини встановлені у повному обсязі та не потребують подальшого дослідження, підстав для продовження дисциплінарного провадження стосовно адвоката не вбачається.

Керуючись статтями 33, 36-39 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», палата

ВИРІШИЛА:

Відмовити в порушенні дисциплінарної справи стосовно адвоката **ОСОБА_2** (свідectво про право на заняття адвокатською діяльністю № <...> від <...>, видане на підставі рішення Кіровоградської кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури № <...> від <...>) за скаргою **ОСОБА_1**, який діє від імені відокремленого підрозділу громадської організації “Спілка вірмен України” Кіровоградської області.

Відповідно до частини третьої статті 39 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» це рішення може бути оскаржено протягом тридцяти

днів з дня його прийняття до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури або до суду.

Голова палати

Олександр Квашук

Секретар палати

Анатолій Звздун